

GRAVFERDSRÅDET

Hovedorganisasjonen – Virke, Norsk Bergindustri, Den norske kirkes presteforening, Kirkerådet, Norges Kirkevergelag og Norsk forening for kirkegårdskultur.

Adresse: Gravferdsrådet v/ Kirkerådet, postboks 799 Sentrum, 0106 Oslo

Oslo 31.okt. 2012

Uttalelse til forslag til endringer i gravferdsforskriften

Gravferdsrådet takker for muligheten til å komme med innspill til departementets forslag til endringer i gravferdsforskriften.

Gravferdsrådet anser at de foreslåtte endringer følger opp endringene som nylig er gjort i gravferdsloven og andre innspill som har kommet til gravferdsforskriften siden den sist ble endret. Her fremmes mange nødvendige og sakssvarende endringer og tilpasninger som vil forbedre og forenkle arbeidet for de berørte parter.

På denne bakgrunn vil Gravferdsrådet primært gi innspill, merknader og forslag til endringer i de bestemmelser vi har merknader til. Vi har også forslag til endringer eller presiseringer i noen bestemmelser som departementet ikke har foreslått endringer i. Flere av Gravferdsrådets medlemsorganisasjoner vil dessuten avgi egne uttalelser.

Til de enkelte forslagene:

3.3: Dispensasjon fra kravet om kiste

Gravferdsrådet mener det ikke er grunn til eller ønskelig å fravike kravet om at det skal benyttes kiste ved gravlegging og kremasjon, jf. gravferdsforskriften § 28. Dersom det skulle bli aktuelt i noen helt særskilte tilfeller, vil departementet i medhold av gravferdsforskriften § 39 kunne fravike bestemmelsen. Vi mener signalene så langt ikke gir grunnlag for en mer generell oppheving av kistekravet.

3.4 Tilstedeværelse ved kremasjon

Gravferdsrådet støtter forslaget om at etterlatte kan gis anledning til å være tilstede under selve kremasjonen dersom det praktisk ligger til rette for det. Det bør her sies noe om hvem som avgjør om vilkårene er tilstede. Vi mener det bør være den som sørger for gravferden som retter henvendelsen til den ansvarlige ved krematoriet.

4.1. Anlegg mv. av gravplass

Gravferdsrådet er enig i den presiseringen som er foreslått og som understreker kommunens plikt til selv å sørge for at avsatt areal til gravplass reguleres. Vi mener det bør tydeliggjøres at kommunen på dette punkt må sørge for en god dialog med gravferdsmyndigheten lokalt.

7.1 Stenging av deler av gravplass

Gravferdsrådet ser at det kan være behov for å stenge deler av gravplass eller enkeltgraver, og støtter de endringene som er foreslått med noen presiseringer. Gravferdsrådet mener det er grunn til å understreke at permanent stenging av deler av gravplass pga. at forholdene ikke kan utbedres, bør så langt mulig unngås. Det finnes i dag en rekke virkemidler (heving, kalking, utskifting av jordmassen osv.) som forvaltningen bør vurdere før det aktuelt å gå til en så drastisk løsning som en stenging vil være.

Gravferdsrådet mener videre at den retten festeren har til å feste en grav og bestemme hvem som skal gravlegges i graven, jf. gravfl. § 15, må gravferdsmyndighetene strekke seg langt for å imøtekomme de rettigheter festeren har og som en har betalt for. Dette gjelder særlig der gjenlevende ektefelle har festet en dobbeltgrav, og så får beskjed om at denne andre graven likevel ikke kan tas i bruk. Dette oppleves av mange som en ekstra tung belastning. Ofte vil det heller ikke være et aktuelt alternativ å velge kremasjon og urnegrav. I slike tilfeller mener Gravferdsrådet at gravferdsmyndigheten bør kunne strekke seg langt og bør kunne dispensere fra kravet om permanent eller midlertidig stenging. Særlig vil det kunne være aktuelt når graven forholdsvis nylig er festet og ved familiegraver som har vært benyttet i generasjoner. Å få en beskjed bare noen uker før et gravfelt eller en enkeltgrav stenges og som nylig har vært benyttet som gravsted, er svært uheldig og blir en ekstrabelastning i en sårbar tid.

Gravferdsrådet mener dette bør tas inn i veiledningen eller merknadene til denne bestemmelsen, ev. med henvisning til gravferdsforskriften § 39, dersom en ikke finner å åpne for en slik svært begrenset dispensasjon i § 5.

8. Gravlegging

Gravferdsrådet mener gravferdsloven uttrykk om ti «virkedager» må forstås og praktiseres slik at lørdag ikke regnes som virkedag. Det er svært få som benytter lørdag som gravferdsdag. Selv om noen gjør det eller vil komme til å gjøre det, bør det her være felles praksis i hele landet. Om mulig kan det tas inn gravferdsforskriften § 12 første ledd f.eks. med følgende ordlyd:

Gravlegging skal skje senest 10 virkedager etter dødsfallet, jf. gravfl. § 10 annet ledd og § 12 første ledd (lørdag, søndag og helligdager er ikke medregnet)

Gravferdsrådet vil understreke at dette ikke skal medføre at gravleggingen normalt skal skje senere eller at det av ulike årsaker blir praksis at gravferd først kan skje etter 8-10 virkedager. De etterlatte som ønsker det skal normalt kunne få ha seremonien og gravleggingen innen 8 dager. Utvidelsen må ikke forstås slik at den gir gravferdsmyndigheten større åpenhet til å utsette gravleggingen pga. egne behov og begrensninger. Bestemmelsen bør ikke tolkes eller praktiseres slik at kirkelig fellesråd kan forlenge fristen for seg selv pga. kapasitetshensyn osv., men er restriktiv for andre tungtveiende grunner fra de pårørende. Utvidelsene er primært til for at de pårørende og den nærmeste familie skal gis muligheter til å ta farvel med et familiemedlem.

Gravferdsrådet vil understreke nødvendigheten av at en representant for gravplassen er tilstede under kistegravlegging. Dette har bl.a. med sikkerhet å gjøre i forbindelse med ev. rasfare eller nedsenkning av kiste.

Dette gjelder også tilstedeværelse under gravferdsseremonien i kapell o.l., Her bør forholdene legges til rette for at gravferdsmyndigheten/ kirkelig fellesråd er til stede, bl.a. av hensyn til sikkerhet ved ev. brann. Dette vil særlig bli aktualisert dersom noe skulle skje. Hvem er da ansvarlig? Vi finner det lite tilfredsstillende at dette en god del steder blir ivaretatt av begravellesbyråets ansatte. En rekke steder er det blitt en tradisjon for at byrået/byråene på stedet påtar seg å åpne og lukke kirken eller gravkapellet før og etter gravferden. Dette er en ordning som vi mener er svært lite tilfredsstillende.

9. Anonym og navnet minnelund

Gravferdsrådet gir sin tilslutning til at det nå (endelig) blir regulert i gravferdsforskriften bestemmelser om navnet minnelund. Vi tror dette vil fange opp behov som det lenge har vært ønske om.

Gravferdsrådet har også drøftet om det (igjen) bør åpnes for å etablere urnehall/kolumbarier eller tilsvarende løsninger. Dette er vanlig i mange andre land og vi kan ikke se at det ikke skulle være tillatt å sette urner inn i et kolumbarium innenfor gitte bestemmelser.

Videre har Gravferdsrådet også drøftet om det bør utredes nærmere om det bør åpnes for å fravike kravet om at asken etter en kremasjon skal samles i *en* urne og forsegles jf. gravfl. § 10 sjette ledd. I et samfunn som blir mer og mer flerkulturelt- og flerreligiøst, og hvor familien bor på ulike steder i verden, bør det kanskje kunne gis tillatelse til å dispensere fra kravet. Særlig vil det være aktuelt dersom asken eller deler av asken ønskes nedsatt i et annet land. Dette er det mer fleksible ordninger for i en rekke andre land. Om mulig bør bestemmelsen i gravferdsloven § 10 kunne åpne for en slik løsning i form av en presisering eller særbestemmelse.

10.3 Godkjenningsordning

Gravferdsrådet ser helst at det blir utarbeidet et skjema for godkjenning av gravminner, jf. § 25 som både festerne, leverandører og gravferdsmyndighetene må forholde seg til.

11.2 Krav til kiste

Departementet foreslår å redusere kravet på bredden til en kiste fra 80 cm til 78 cm, som er i samsvar med praksis og som er tilpasset krematorieovnenes størrelse. I et samfunn der befolkningen blir tyngre og fetere, vil imidlertid behovet etter å ha bredere kister øke. Dette medfører at en del lik ikke kan kremes i krematoriet og/eller at avdøde må legges i en større kiste, noe som vil resultere i en økt utgift. I en rekke tilfeller vil det medføre at kisten må bringes til et krematorium som har kapasitet til å sette inn kister som er bredere og kanskje at kisten må fraktes langt avgårde.

Gravferdsrådet mener departementet som godkjenningsmyndighet bør sørge for at det finnes et visst antall krematorier spredt rundt i landet som kan kremere kister som ikke fyller kravene. Dette bør kunne gjøres i forbindelse med nyanlegg og ved restaurering av eksisterende anlegg.

Gravferdsrådet vil i tilknytning til dette be departementet vurdere om staten bør legge forholdene til rette for og utfordre kommuner til å gå sammen om å etablere krematorier der avstanden til nærmeste krematorium er forholdsvis lang.

Innspill til andre bestemmelser i gravferdsforskriften

§ 27 Bevaring

Gravferdsrådet er opptatt av at områder av gravplassen eller enkeltgraver som representerer noe verneverdig, blir bevart. Dette er også understreket i rundskriv T3/2000 i kap. 3. Gravferdsrådet regner med at dette blir forvaltet i samsvar med de retningslinjer som er fastsatt, men får av og til meldinger om at dette ikke alltid blir gjort. For noen tiår siden kunne det hende at større områder på kirkegården som representerte en stilhistorie eller hadde et lokalt særpreg i form eller materialbruk eller enkeltgraver som representerte en interessant personalhistorie, ble fjernet. Det var graver det ikke lenger ble betalt festeavgift for, og gravferdsmyndigheten hadde behov for gjenbruk av gamle graver. Dette er uheldig, men ser at enkelte fellesråd ikke synes å vektlegge dette tilstrekkelig i forhold til bl.a. behovet for gjenbruk av kraver og behov for inntekter /festeavgifter og for å unngå utvidelse av gravplassen eller anlegg av ny gravplass.

Når rundskriv om endringer i gravferdsloven skal sendes ut, anbefaler Gravferdsrådet at ansvaret kirkelig fellesråd har for å vedta en bevaringsplan også tas med.

Veiledning

Gravferdsrådet anbefaler at de endringene i gravferdsforskriften som blir vedtatt, blir sendt ut sammen med et rundskriv som utdyper, fortolker og presiserer nærmere hvordan bestemmelsene skal forstås og tolkes. Det vil kunne bidra til en mer effektiv saksbehandling.

Gravferdsrådet

Per Tanggaard
leder